

соц. мережах може надати відомості про факти будь-якої форми нетерпимості, рівень його етичних, моральних якостей через пости, коментарі чи спілкування, наявність таких вподобань чи захоплень, які є неприпустими чи такими, що не відповідають статусу адвоката.

3) проведення перевірки психологічних та особистих якостей кандидатів – шляхом проведення комплексного тестування. Така перевірка є доцільною для перевірки морально-вольових якостей особи, встановлення можливих психічних розладів, що будуть перешкоджати подальшій адвокатській діяльності. Доцільним може бути і запровадження співбесіди із психологом з метою перевірки отриманих даних та підбиття підсумків.

4) проведення співбесіди із членами КДКА з метою перевірки стресостійкості кандидата, зваженості у поведінці в умовах можливої конфліктної ситуації. Питання, які можуть ставитися, можуть бути на межі компетенції кандидатів, з метою перевірки моделі поведінки особи у стресових умовах.

Список використаної літератури:

1. Бронз И.Л. Этические проблемы адвокатской деятельности: повторение уроков и задание на будущее. Вісник Одеської адвокатури. 2019. Спец. вип. Адвокатська етика. С. 17-20.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 27. Ст. 282.

3. Правила адвокатської етики: Затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року (зі змінами затвердженими З'їздом адвокатів України 15 лютого 2019 року). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2019-03-15-pravila-2019_5cb72d3191e0e.pdf.

Бакало Л.О.

*аспірантка кафедри конституційного права та правосуддя
Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, адвокат*

ОСОБЛИВОСТІ ЕТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ АДВОКАТА З ДІТЬМИ-ЖЕРТВАМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Протягом 2019 року в Україні зафіксовано понад 130 тис. звернень громадян з приводу домашнього насильства, що на 15 % більше у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, з них 88 % – від жінок, 10 % – від чоловіків. Від дітей надійшло 1055 звернень [1].

Офіційна статистика за 2020 рік поки відсутня, але, враховуючи спалах пандемії SARS-CoV-2 та наслідки запровадження протикарантинних заходів

державою, марно сподіватися на зменшення рівня домашнього насильства, яке вчиняється щодо дітей в Україні.

Особистий досвід авторки в сфері надання правової допомоги, а також реалізації власного проекту «Право та жінки», розробленого за підтримки Всеукраїнської Асоціації жінок-суддів в рамках міжнародної програми, направленої на подолання гендерно обумовленого насильства (Advanced International Training Programme: “Prevent and respond to Gender Based Violence – strengthening agents of change”), свідчить про високий рівень активності підлітків в питаннях, які стосуються захисту їх прав в умовах домашнього насильства. Молоді люди охоче цікавляться освітньою інформацією з наведеного питання, а також досить часто звертаються за правовими консультаціями.

При консульгуванні неповнолітніх у правозахисників часто виникає низка ускладнень, які перш за все пов'язані з недостатністю знань в сфері етики спілкування з цією категорією громадян. Так, інститут дитячих адвокатів в Україні, на відміну від інших країн світу (наприклад, Франції, де існує Дитячий центр адвокатури, чи Сполучених Штатів Америки, в яких ще з 1977 року функціонує Національна асоціація адвокатів для дітей [2]) поки що існує лише на рівні обговорень, а спеціальні навчальні курси лише на стадії розробки. З огляду на це, важливим є виокремлення деяких аспектів етичного спілкування адвоката з дітьми, які постраждали від домашнього насильства.

Так, спілкуючись з неповнолітніми, адвокат має повністю усвідомлювати, що перед ним не просто особа, чиї права та законні інтереси було порушено, а маленька, психологічно уразлива дитина. Варто пам'ятати, що по допомогу до сторонніх діти найчастіше наважуються звернутися у виключних випадках, коли потенційна небезпека для життя та здоров'я значно перевищує страх від того, що її таємниці можуть бути розкриті. За таких умов, перш за все, необхідно донести до дитини інформацію щодо умов конфіденційності та переконатися в тому, що вони для неї є зрозумілими.

Враховуючи власний досвід, отриманий, зокрема, і в результаті детального вивчення механізмів та особливостей роботи спеціалізованих дитячих будинків Королівства Швеція під час спеціалізованого освітнього візиту до цієї країни, дослідивши спеціалізоване законодавство України, заслухавши думки колег та ряд методичних рекомендацій, авторка дійшла висновку про наявність обов'язкових для додержання етичних правил в спілкуванні та поведінці адвоката з постраждалими дітьми. Такими правилами є наступні:

1. тактовність, ввічливість та стриманість. Дитина знаходиться у вразливому емоційному стані, а тому повага та серйозне ставлення юриста до її особистості та проблеми є нагальною;
2. звернення до дитини виключно на «Ви» [3];

3. правильне формулювання запитань, м'який голос. Використання конструкцій типу: «Чи не заперечуєте/ чи можна мені запитати про?» замість прямих запитань, на які дитина може бути не готова відповісти (особливо це стосується злочинів, пов'язаних з сексуальним насильством). Мова має бути м'якою, але чіткою та зрозумілою;

4. чесність: чітко та простою мовою необхідно чесно пояснити неповнолітній особі механізм захисту її прав, можливі наслідки та ризики;

5. заборона давати 100% гарантій, забезпечити які радник не в змозі. Прикладом може бути обіцянка того, що кривдник буде покараний, і така ситуація ніколи не повториться тощо;

6. зберігання спокою, незважаючи на стиль розмови неповнолітнього (нецензурні вирази, лайку), а також ситуацію, яка з ним трапилася;

7. заборона переривання розповіді дитини, а, якщо необхідно поставити уточнююче питання, – здійснення пояснення, що ставите його не через недовіру.

Спілкуючись з дітьми, потрібно завжди пам'ятати, що жертви домашнього насильства зазвичай зазнають різних форм насильства протягом тривалого періоду часу. Саме тому вони можуть переживати втрату довіри та самооцінки, мати відчуття сорому, особливо в консервативних та/чи релігійних сім'ях; страждати від ізоляваності (фінансової, соціальної та емоційної); мати відчуття залежності від кривдника, хоч це і нелогічно; відчувати справжній страх перед кривдником та репресіями, страх від економічної залежності; не мають впевненості у здатності держави допомогти та захистити; мати проблеми психічного розладу здоров'я [4].

Враховуючи це, а також важкість прийняття рішення дитиною про необхідність звернення за сторонньою допомогою, стає зрозуміло, що неетичне ставлення адвоката до жертви насильства майже завжди, на переконання авторки, матиме негативні наслідки для психічного, психологічного, фізичного розвитку підлітка, що, врешті решт, вплине на все його життя.

Зрозуміло, що всі випадки домашнього насильства є різними, а тому в залежності від ситуації, а також рівня розвитку дитини, виникатимуть й інші особливості комунікації адвоката з дитиною-жертвою домашнього насильства. Та адвокати завжди мають відповідати критерію професіоналізму, як в контексті правових знань, так і в етиці спілкування.

Список використаної літератури:

1. Кожна 5-та жінка в Україні стикається з тією чи іншою формою насильства URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18311.html>.

2. Гапо Г., Бабішена М. «Адвокату дитини» бути в Україні! URL: <https://unba.org.ua/publications/4291-advokatu-ditini-buti-v-ukraini.html?fbclid=IwAR0t7URGHsu2yTsQ67exg9NxW78lmkclXq2DHYtIc36CrrRQyonlYjclqAg>.

3. Запобігання та протидія домашньому насильству над дітьми та молоддю. Пам'ятка-довідник розроблена та надрукована в рамках проекту «Комплексний підхід до вирішення проблем гендерно зумовленого насильства щодо дівчат, хлопчиків, жінок і чоловіків у східних регіонах України», який реалізовується МБФ “Українська фундація громадського здоров'я” за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). ФОП Купріянова О.О. Зам. № 019-18. С. 38.

4. Протидія домашньому насильству. Практичний посібник для поліцейських. С. 30. URL: <https://rm.coe.int/cvavgu-jan2018-4-ua-web/16807874e0>.

Караман М.В.

*аспірант 3-го року навчання кафедри загальнотеоретичної юриспруденції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЛЬ ПРИСЯГИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ АДВОКАТА

Основою діяльності адвокатури, зміст якої вбачає захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, є не лише відмінне застосування норм матеріального і процесуального права, а й високий рівень особистісної культури. Здійснюючи захист особи перед адвокатом нерідко постає дилема з приводу дотримання принципів чесності та порядності. Саме з цих причин були прийняті Правила адвокатської етики, які встановлюють взаємозалежність у професійній діяльності засобів і методів захисту та забезпечення інтересів клієнта із категоріями справедливості, чесності, гідності, коректності, конфіденційності, обґрунтовуючи їх з морально-етичних позицій [2, с. 98].

Ціннісні орієнтації на індивідуальному рівні є соціально-психологічним феноменом особистості, що знаходить відображення в наданні переваги певним змістам і моделям поведінки людини, що проявляється в її спрямованості, установках, переконаннях. Таким чином, ціннісна орієнтація є ядром мотиваційно-ціннісної сфери особистості, що характеризується єдністю процесів саморегуляції й усвідомленого саморозвитку в процесі набуття смислів-цілей, смислів-інтересів, смислів-мотивів, смислів-відношень [6, с. 206].

З загальнотеоретичної точки зору, ціннісні орієнтири – це загальні ознаки, по яким ідентифікується знаходження певного типу поведінки або реакції на поведінку іншої особи в рамках або поза рамками соціального сприйняття, в рамках її відповідності ціннісним критеріям соціуму та власне особистості.